

داکتر نبیله نیکزی

زنان و گذار از گسست‌های تاریخی

بی‌گمان نام «زن» با مبارزه، ایستاده‌گی و تابوشکنی گره خورده است. زنان در درازنای تاریخی مسیرهای پر از گسست و طلاطم را در جوامع گوناگون پیموده‌اند که گذار از برخی تابوها محال بود. اما زنان تمام تلاطم تاریخی را یکی‌پی دیگر شکستادن و امروزه می‌بینیم که زنان؛ نخبه‌گان مهم در زمینه‌های سیاسی، فرهنگی و اجتماعی هستند و دوشادوش مردان مبارزه می‌کنند.

یکی از پدیده‌هایی که دامن‌گیر زنان است. البته در همه جوامع با میزان‌های متفاوت، تبعیض جنسیتی است. خشونت علیه زنان در حکم‌روایی‌ها پیشینه درازی به عمر بشر دارد. طوری که در قدیم یونانی‌ها زن را موجودی پاک‌نشدنی و زادهٔ شیطان می‌دانستند. این سخن که «زن حیوانی درازمو و کوتاه‌فکر است» به‌عنوان ضرب‌المثل میان ملت‌ها، به‌گونهٔ موج‌وار در حرکت بوده است.

اما خوش‌بختانه با گذشت زمان، آگاهی بشر سبب شد که گام‌هایی عملی، جدی و مقصدبندی شده علیه تبعیض جنسیتی برداشته شود. در جوامع متفاوت تبعیض کم‌وبیش وجود دارد، اما حقوق زنان هنوز دغدغهٔ نظام‌های مردسالارانهٔ حاکم است.

بی‌گمان، یکی از این کشورها افغانستان است که همیشه آزادی زنان بر محور سیاست می‌چرخد و در صد سال پسین پیش‌رفت‌ها و عقب‌گردهایی را از سر گذرانیده‌اند که منوط به چگونگی فرهنگ و جامعه بوده است.

در این کشور حاکمان صعود و هبوط زنان در اجتماع را رقم زده‌اند. ممنوعیت پوشیدن برقه در اماکن عمومی از سوی امان‌الله خان در زمان سلطنت او، تا حدی فرصت تنفس را برای زنان فراهم آورد، اما تحولات سیاسی که در صد سال پسین اتفاق افتاد فضا را برای زنان تنگ کرد. اما زنان همواره در متن قضایای منوط به افغانستان بوده است. چه کسی بخواهد چه کسی نخواهد امروز زنان افغانستان از عناصر جدی و مهم هر گفتمان سیاسی افغانستان پنداشته می‌شود.

زنان افغانستان با موضوع گیری های عاقلانه شان به نماد از غرور و وقار شهروندان این سرزمین مبدل شده است. با توجه به تمرکز روایت مردسالارانه در افغانستان، نیاز مبرم به شکستادن تابوهای مردسالاری و سنتی داریم.

متأسفانه در جهان سوم که ما به سر می بریم، قواعد عرفی و احکام شرعی را مرد تفسیر می کند، راه اختلاف و تردید را کاملاً بسته و کلمه به کلمه خودش (جنس مرد) و احکام را تقدس می بخشد. نگاه انتقادی و منطقی به روایت کنونی و نهادینه ساختن آن به عنوان اولویت مبارزه زنان برای آزادی، راه را برای دستیابی زنان به جایگاه مناسب هموارتر می سازد. با باز شدن درهای گفت و گو به روی زنان و ایجاد همبستگی بیشتر میان آنها، راه ما برای رسیدن به فردای پیروزی زنانه، کوتاه تر می شود.

###

